

Mit üzennek nekünk a hunok és Atilla király?

Nincs könnyű helyzetben az a regényíró, netán történész, aki a hunokról és Atilláról szeretne történelmi regényt vagy szakkönyvet írni. A 19. század második fele óta folyamatosan tart a korábban megingathatatlannak tűnő szkíta – hun – avar – magyar folytonosság tagadása hivatalos körökben, továbbá minden olyan örökség elvetése, melyet manapság az *újfeszítő népek kultúrája* szakkifejezés alatt foglalnak össze. Mindenképpen dicséretes tehát az olyan írói vállalkozás, amelynek célja a hun örökséget felvállaló hagyomány bemutatása és népszerűsítése. Cey-Bert Róbert Gyula *Atilla, a hun üzenet* (Püski, 2012) című történelmi regénye a legújabb kísérlet erre, és bátran állítható, nagyszerű munkát végzett a szerző: műve méltó módon állít emléket nemcsak a hunoknak, de elsősorban legismertebb uralkodójuknak, Atillának.

Vajon mitől különleges ez a könyv, miért adható bátran elsősorban is az ifjúság kezébe? Véleményem szerint elsősorban azért, mert tiszta szívvel és jó szándékkal íródott. A regény szinte minden sorából érződik, hogy az író – a szó legnemesebb értelmében – tanítani szeretne. Megtanítani az olvasót arra, hogy melyek a legfontosabb erények az ember és a nemzet életében. Mire kell odafigyelni ahhoz, hogy teljes értékű életet élhessünk itt a Földön. A regény első részében megismerjük a gyermek Atillát, aki a hun főtáltos, Torda atakám szárnyai alatt ismerkedik meg mindazzal, amit a későbbi uralkodónak feltétlenül magáévá kell tennie, ha el szeretné nyerni a hunok istenének, Üstengrinek a tetszését. „Az ősök tisztelete, szeretete, tanításuk, mondáik, hősi tetteik ismerete olyan lelki hidat képez, amelyen keresztül az ősök áldása eljut a hun lélekbe, megerősíti és megnemesíti azt. Ellenségeink mindezt tudják, ezért az őseinkhez vezető lelki hidat mindenáron le szeretnék rombolni, mert akkor könnyebben megrontanánk a lelkünket, és harc nélkül legyőzhetnének bennünket. Ha hívek maradunk őseinkhez, akkor az ősök szellemével összekötő lelki híd szilárdan áll, és ellenségeink nem képesek fölény kerekedni.” (66. old.) – többek közt ilyen és ehhez hasonló tanításokat kap Atilla a hun főtáltostól. Az ősök, a család tisztelete és a legfőbb erényeknek számító hűség, tisztelet, becsületesség szintén sűrűn elhangzanak a nevelő szájából. „Addig erős a hun nép, amíg erősek a családok. A hun

család alapja az egymás közti szeretet és segítőkészség, a tisztelet az idősek és a vezetők iránt, a tisztesség, a becsület és az istenhit. Ha ez nincs meg, akkor nincs hun család, vége a hun nemzetnek, szétesik, és ellenségei könnyűszerrel megsemmisítik.” (67. old.) Könnyű rájönni, rögtön a regény első pár fejezetének olvasásakor, hogy az író a hunokon és Torda főtáltoson keresztül a mai magyarsághoz szól, a hun erényeket a mai magyarok – és tulajdonképpen minden tisztességes ember – számára követendő példának tartja. Egyik legfőbb tanítása pedig a következőképpen szól: „Ha egy nép nem tiszteli őseit és nem ismeri lélekerősítő hagyományait üzenetét, az meggyengül, előbb-utóbb elveszti szabadságát, szolgává válik és ellenségei kenytől és kedvétől függ az élete.” (77. old.) Nem lehet nem észrevenni, hogy a főtáltos némelyik tanítása nyílt üzenet a ma emberének: „A kínai Sun Tsu már több évszázaddal ezelőtt azt mondta, hogy a legmagasabb fokú művészet abban áll, hogy csatatéren vívott harc nélkül, szellemi és lelki síkon győzzük le az ellenfelet, isteneik és őseik tiszteletének a lerombolásával, hagyományaik, legendáik eltörlésével, életmódjuk megváltoztatásával, vallás terjesztésével, kereskedelemmel, kölcsönökkel.” (80. old)

Nem csoda, ha ilyen bölcs tanítómester mellett Atilla korán átérzi az uralkodás felelősségének súlyát, és megfogalmazza legfőbb célját: „Átérzem az előttünk álló feladatok jelentőségét, amelyek közül a legfontosabb a szétszóródott hun és újfeszítő rokon népek egységének megteremtése. Népeink két hatalmas birodalom, a keleti Kínai Középbirodalom és a nyugati Római Birodalom között megosztva, szétszóródva élnek. Erős, egységes, összefüggő Hun Birodalmat kell létrehoznunk, amely hidat képez kelet és nyugat között.” (196. old) Íme, Atilla célja röviden megfogalmazva! Ennek megvalósítása érdekében egy küldöttséget szervez, amelynek élén Koreáig, sőt Japánig is eljut, hogy felvegye az ottani rokonnépekkel a kapcsolatot.

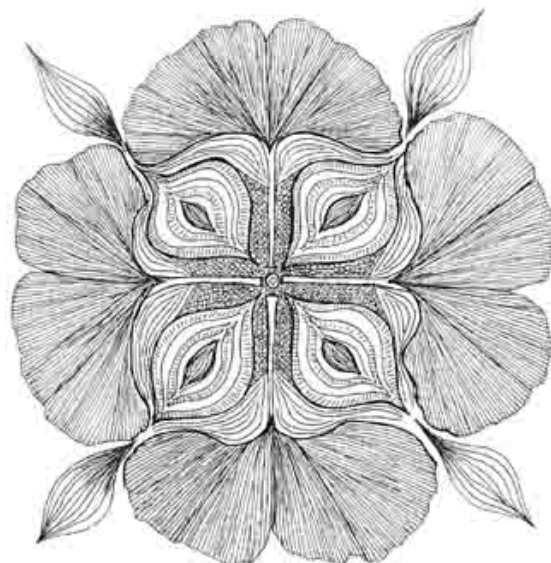
Diplomáciai érzékét dicséri, hogy mindenhol megérteti szándékát és mindenhol el tudja fogadtatni az elképzelését egy nagy és erős birodalom létrehozásával kapcsolatban. „Továbbra is fontos céljának tekintette a keleti, nyugati és déli hun tudatú népek összefogását egy eddig még soha nem látott, hatalmas Hun Szövetség keretében. Atilla úgy érezte, hogy a hunok Üstengri által meghatározott küldetése az, hogy segítsék az égi és földi világ, a szellemi, lelki és az anyagi világ, az ember és a környezet közötti eszményi összhang megvalósítását.” (408–409. old.) Nagyon fontos dolgot fogalmazott meg itt a szerző, hiszen a nyugati (és

az ókori római) történetírás általában véve „nem tud mit kezdeni” a hunokkal, nem tud magyarázatot adni „hirtelen feltűnésükre” Európában, arról pedig, hogy a hunoknak valamiféle küldetése is lehetett, sejtelve sincs. Nagyon jó példa erre a *Der Spiegel* német hetilap történelmi száma (*Der Spiegel Geschichte*), konkrétan a tavalyi, tehát 2013/2. szám, amelyben a hunokról is olvasható egy cikk a 108. oldalon. Már a címe is mindent elárul arról, miként is tekintenek erre a népre a nyugati történészek: „Bestien auf zwei Beinen”, azaz „Bestiák két lábon.” Cey-Bert Róbert Gyula egyik nem titkolt célja a regénnyel ennek a nagyon is leegyszerűsítő és hamis talajon álló véleménynek a megcáfolása. Mert miként is lehet megmagyarázni azt a tényt, hogy Atilla nem foglalja el Konstantinápolyt, hisz megtehetné, és miért hagyja futni a római sereget a catalaunumi csata után, hiszen, ha csatát vesztett volna, akkor pár hónap múlva képtelen lett volna az észak-itáliai hadjárat megindítására. És amit végképp nem tudnak megmagyarázni a nyugati történészek, az az, hogy nem foglalta el Rómát és megkímélte az Örök Várost, pedig alkalma adódott volna rá bevonulni. A regényíró ezekre a kérdésekre is megadja a választ, Atilla szájába adva, a hun erények felől közelítve: „*Én nem akarok Alarik módjára viselkedni! Egy győztes hadvezérnek tudnia kell, hogy mikor kell megállnia.*” (433. old.) A Leó pápával történt találkozás Róma falai előtt egyébként az egyik legizgalmasabb fejezete a regénynek, sikerült a szerzőnek úgy megírnia, hogy abból a hun uralkodó erkölcsi nagysága világosan kiderül az olvasó számára.

A történelmi regény egyik fontos szála Atilla és a későbbi római hadvezér, Aëtius barátsága. Szívet és lelket egyaránt nemesítőek azok a fejezetek, amelyekben az akkori világ két leghatalmasabb birodalmának képviselője barátságoskút tesz, hogy aztán a cselekmény előrehaladtával ez az eskü próbatételeknek legyen alávetve. Aëtius a gyengébbik fél, ő az, akit a sors és a történések gyakrabban állítanak próbák elé a barátságban, de végül hű marad a barátságokhoz. Atilla többet ad a barátságba, ő az, aki többször megbocsát és mind erényekben, mind erkölcsileg fölötte áll a római hadvezérnek.

Atilla legfőbb célja, hogy olyan uralkodó legyen, aki elnyeri Üstengri tetszését. Ennek legfőbb bizonyítéka és jele a hun hagyomány szerint az, ha az uralkodó meglátja a napkorongban a kiterjesztett szárnyú kék sólymot. Vajon a szokásos uralkodói erények mellett mit kellett még tennie Atillának ahhoz, hogy megláthassa a kék sólymot a napkorongban? Mitől volt több, mitől volt jelentősebb uralkodó, mint az elődei? Nos, a vá-

laszt erre is megtalálhatjuk a regény vége felé: **lelki nyomot kellett maga után hagynia.** „*A lelki nyom olyan, mint a sivatagi homokba vetett mag. A száraz, meleg időben a mag álomba merül. De ha eljön az eső, akkor kikel, virágba borul és magokat hoz. A magok a lelki nyom üzenetét hordozzák. A felelősségteljes uralkodó gondol távoli leszármazottaira, és megerősítő lelki nyomot hagy számukra. A lelki nyom valójában évszázadokon, évezredekön átsuhanó üzenet, amely megerősíti az utódokat. Minden jó apa és anya hagy lelki nyomot a gyermekekben a nevelésével, a magatartásával. Az üzenet generációkon át visszhangozhat az utódokban.*” (518–519. old.) Úgy érzem, a regény kulcsmondatait sikerült az előbb idéznem, amelyeket Atilla mondott ki. Az olvasóban joggal merülnek föl olyan kérdések, hogy vajon a ma emberében, a mostani magyarokban mennyire visszhangzik az Atilla által hátrahagyott lelki nyom? Vajon értjük az üzenetet? Méltóak vagyunk az atillai örökségre? A regény utolsó sorainál tartva, az olvasó rádöbben: nem az ősökön, hanem csak és kizárólag rajtunk, az utódokon múlik, hogy milyen lesz a jövőnk. A hun elődök odafönről figyelnek, sőt, vigyáznak ránk, de ehhez az kell, hogy lélekben velük legyünk. Atilla ezzel kapcsolatos válasza Aëtiusnak, immár az égi birodalomban, a következőképpen hangzik: „*A földi Hun Birodalom meggyengül és szétesik. Az égi Hun Birodalom megerősödik, és segítséget nyújt az utódoknak, akik évszázadok múlva ismét erőre kapnak keleten, nagy területeket hódítanak meg, és egy jelentős csoportjuk visszafoglalja Atilla örökségét, a karapáti Hunguriát... Mindig velük leszünk, és segítségükre sietünk, ha felépítik és erősítik a lelkükben a hidat, amelyen szellemi és lelki szinten tarthatjuk velük a kapcsolatot.*” (531. old.)

Czirok Ferenc rajza